

Universitat
de Girona

El benestar subjectiu dels infants a Catalunya

Un estudi a 3r i 5è de primària i 1r d'ESO

ERIDIQV

Adscrit a l'Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida (IRQV)

El benestar subjectiu dels infants a Catalunya

Un estudi a 3r i 5è de primària i 1r d'ESO

Ferran Casas i Mònica González-Carrasco (coord.)

Adscrit a l'Institut de Recerca sobre Qualitat
de Vida (IRQV) de la Universitat de Girona

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense restricció sempre que se'n citi el titular dels drets (Universitat de Girona).

La llicència completa es pot consultar a
<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/legalcode.ca>

Edita:

Equip de Recerca en Infància, Adolescència, Drets dels Infants i la seva Qualitat de Vida (ERIDIQV).

Servei de Publicacions de la UdG.
www.udg.edu/publicacions - a/c: publicacions@udg.edu

© D'aquesta edició: Universitat de Girona
Primera edició: maig 2018

ISBN: 978-84-8458-517-6

Dipòsit legal: GI 784-2018

ÍNDEX

Introducció	5
Resum	9
El mostreig i el procediment de recollida de dades	15
Resultats	19
Conclusions	39

INTRODUCCIÓ

L'Equip de Recerca en Infància, Adolescència, Drets dels Infants i la seva Qualitat de Vida (ERIDIQV) (www.udg.edu/eridiqv) és un dels quatre grups de recerca coordinadors del projecte internacional Children's Worlds (Els Mons dels Infants) (www.isciweb.org), impulsat per la International Society for Child Indicators (ISCI). El projecte Children's Worlds té per objectiu recollir dades fiables i representatives de tants països com sigui possible sobre la vida dels infants, les seves activitats diàries, l'ús que fan del temps i, particularment, com perceben i avaluen el seu propi benestar, amb l'objectiu de millorar la seva qualitat de vida mit-jançant la creació de consciència en els infants mateixos, en les seves famílies i en les comunitats on viuen, així com entre els responsables polítics i institucionals, entre els professionals i, finalment, en la població en general (Rees i Main, 2015).¹

El qüestionari del projecte Children's Worlds va incloure diferents mesures de benestar subjectiu. El benestar subjectiu es defineix com el principal component psicosocial (és a dir, no material) de la qualitat de vida, bo i tenint en compte les percepcions, les avaluacions i les aspiracions de les persones en relació amb els principals aspectes de la vida, com ara la salut, el temps lliure, l'escola, les relacions interpersonals i la satisfacció personal, entre d'altres (Campbell *et al.*, 1976).²

Aquesta publicació presenta els principals resultats i conclusions extrets per l'ERIDIQV de la segona onada de recollida de dades en territori espanyol. La primera onada es va realitzar el curs escolar 2011-2012 en col·laboració amb UNICEF-Espanya, i va assolir una mostra representativa d'adolescents de tot l'estat de 1r d'educació secundària obligatòria (ESO). La segona onada, amb el suport de la Jacobs Foundation, ha assolit una mostra representativa d'infants i adolescents de Catalunya, de 3r i 5è d'educació primària i de 1r d'ESO; la recollida de dades es va efectuar a finals de 2013 i principi de 2014.

Cal tenir en compte que, donada la representativitat de la mostra, no podem menystenir els percentatges petits: un 1 % de participants de la nostra enquesta representa uns 2.213 nois i noies de la mateixa edat a la població general a Catalunya.

1 Rees, G. i Main, G. (Eds.). (2015). *Children's views on their lives and well-being in 15 countries: An initial report on the Children's Worlds survey, 2013–14*. York: Children's Worlds Project (ISCWeb).

2 Campbell, A., Converse, P. E., i Rogers, W. L. (1976). *The quality of American life: Perceptions, evaluations, and satisfactions*. Nova York: Russell Sage.

Casa seva i les persones amb qui conviuen

- Els resultats mostren que una gran majoria dels nois i noies de Catalunya estan molt satisfets amb la seva vida familiar i amb les persones amb qui conviuen.
- Més d'un 90 % dels participants diuen estar d'acord que casa seva és un lloc on se senten segurs i més d'un 85 % consideren que són tractats de manera justa pels seus pares o els adults que els cuiden, i que s'ho passen bé amb ells o elles.
- D'altra banda, un 1,9 % manifesten no sentir-se segurs a casa seva i un 4,4 % no consideren ser tractats de forma justa pels seus progenitors o per les persones cuidadores.
- Un 8,1 % dels nois i noies de Catalunya informen que "mai" parlen amb els seus pares o que només ho fan un o dos cops a la setmana.
- Un 25,1 % i un 28,9 % dels enquestats manifesten que "mai" o només "un o dos cops a la setmana" s'ho passen bé amb la família i aprenen coses junts, respectivament.
- Els percentatges dels que consideren que són escoltats pels pares, mares o tutors i dels que consideren que tenen un lloc tranquil per estudiar a casa són el 56,7 % i el 51,1 %, respectivament.

Aquests resultats semblen reflectir que una cosa és gaudir d'un ambient d'estima i seguretat i una altra de diferent és que existeixi una dinàmica familiar participativa en què se'ls escolti i se'ls tingui en compte, i que es desenvolupin activitats conjuntes, com ara aprendre i parlar.

Les seves pertinences

- Les respostes mostren que, de totes les pertinences considerades, més d'un 80 % dels participants disposen de tot, excepte de mòbil i d'una habitació pròpia, que mostren els percentatges més baixos. Tenir roba amb bones condicions per anar a l'escola és el que té un percentatge de "sí" més alt.

- Entre el 18 i el 31 % dels participants dels tres grups d'edat estan "sempre" preocupats pels diners que tenen els membres de la seva família, i un 4,5 % dels del grup de 12 anys diu que només un dels adults de la casa té una feina remunerada.

En general, els participants diuen estar satisfets o satisfetes amb les coses que tenen. No obstant això, subconjunts gens negligibles de nens i nenes manifesten no disposar de diferents béns materials, cosa que reafirma l'existència de diferents graus de privació material en la població.

Els amics i amigues

- Els nois i noies consideren, de manera molt estesa, que els seus amics generalment els tracten bé i que tenen prou amics. No obstant això, un 1,8 % afirma que els amics no els tracten sempre bé i un 2,8 % pensa que no té prou amics.
- Les mitjanes de satisfacció amb les amigues i els amics, la gent que viu al seu barri o zona i les relacions amb d'altres persones en general són molt altes, especialment amb els amics.
- Parlar i passar-ho bé junts amb els amics és una de les activitats més comunes, mentre que trobar-se per estudiar amb els amics és molt menys freqüent.

Aquests resultats ens tornen a confirmar la importància dels iguals en la vida dels infants i la influència d'aquests a les seves vides.

La zona on viuen

- En general, els participants informen que hi ha suficients llocs per jugar o divertir-se a la zona on viuen.
- Estan bastant satisfets i satisfetes amb com els tracten els metges, amb les zones a l'aire lliure i amb l'àrea on viuen en general.

- En canvi, mostren relativament poca satisfacció amb l'Ajuntament, que consideren que els demana poc sovint l'opinió sobre les coses importants per a ells o elles, i també amb la policia de la zona.

Se subratlla la manca d'oportunitats que tenen els infants per participar en la societat de manera activa donant la seva opinió.

L'escola i l'institut

- La majoria de nois i noies fan valoracions positives sobre els seus mestres o professors i la seva seguretat dins el centre educatiu.
- No obstant això, hi ha un percentatge gens negligible de participants que diuen que no els agrada l'escola (9,7 %) o que consideren que els professors no els escolten ni tenen en compte el que diuen (1,8 %).
- Els nens i nenes estan moderadament satisfets amb diferents aspectes relacionats amb la vida al centre escolar, com ara les notes que treuen i la seva vida d'estudiant.
- El 13 % de participants diuen que els han pegat altres nois i noies a l'escola o institut més de tres vegades, i el 8,7 % diuen haver estat deixats de banda per companys de classe més de tres vegades el darrer mes.

Aquests resultats posen en evidència que cal posar més esforç, i que encara hi ha coses pendents de resoldre i de fer, per tal d'aconseguir millorar les relacions i les dinàmiques que tenen lloc en el context escolar.

L'ús del temps

- L'ús del temps més comú (cada dia o gairebé cada dia) és fer els deures, seguit de veure la televisió o escoltar música, tot i que també hi ha percentatges importants per a activitats com ara fer esport o exercici, o passar el temps amb un mateix.
- Cal remarcar que un 60 % diu que "rarament" o "mai" prenen part en activitats de temps lliure.

- En global, bona part dels participants afirmen que estan bastant satisfets amb el que fan en el seu temps lliure o com l'utilitzen, amb mitjanes superiors a 80 (en una escala del 0 al 100) en totes tres edats.
- En general, els nois i noies manifesten satisfacció en relació amb les oportunitats que poden tenir de cara al futur, amb una puntuació mitjana de la satisfacció amb el que els pot passar més endavant a la vida de 88,7 sobre 100 els de 10 anys i de 84,5 els de 12 anys.

Cal analitzar amb deteniment aquestes dades sobre l'ús del temps i fixar-nos en quines activitats realitzen els infants quan són fora de l'escola.

Drets dels infants

- Un percentatge de participants preocupant diu que no saben quins drets tenen els infants (14,1 %), o no han sentit mai a parlar de la Convenció dels Drets dels Infants (32,1 %).

Aquestes dades suggereixen que cal revisar les actuacions que es porten a terme actualment per difondre els drets, amb l'objectiu de garantir que els nois i noies siguin informats dels seus propis drets.

Benestar subjectiu i afectes nuclears

- Les mitjanes de les diferents escales psicomètriques que mesuren el benestar subjectiu presenten puntuacions molt altes, però van decreixent amb l'edat. El mateix passa amb els afectes nuclears inclosos en el qüestionari.

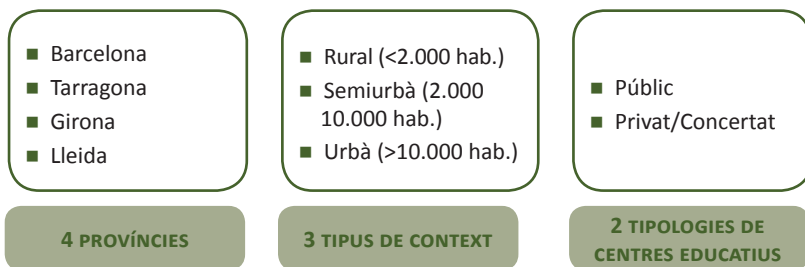
Les puntuacions mitjanes de les escales psicomètriques de benestar subjectiu posen en evidència que, en el conjunt de la població, disminueix constantment a partir dels 10 anys.

**EL MOSTREIG I EL PROCEDIMENT
DE RECOLLIDA DE DADES**

La recollida de dades es va realitzar amb un mostreig per conglomerats, sent l'escola la unitat de mostreig. La mostra es va estratificar segons les províncies, el context on està situada cada escola i la seva tipologia, com es pot apreciar a la figura 1.

Figura 1. Criteris de selecció de la mostra

Es va administrar un qüestionari amb preguntes tancades, en línia sempre que va ser possible, o bé en paper. L'administració dels qüestionaris es va realitzar de forma grupal a les aules cedides pels centres educatius, amb la presència d'investigadors formats per resoldre dubtes i atendre les preguntes dels participants. El qüestionari tenia menys preguntes per als cursos més baixos, i per a 3r de primària tenia algunes escales adaptades per facilitar la comprensió. Tots incloïen preguntes d'acord o desacord, de freqüència, de satisfacció, i escales psicomètriques per avaluar el benestar subjectiu.

Qui va participar-hi?

El rang d'edat dels infants i adolescents era de 7 a 14 anys. A 3r d'educació primària la majoria tenien entre 8 i 9 anys, tot i que alguns en tenien 7 o 10. A 5è d'educació primària generalment tenien entre 10 i 11 anys,

però alguns encara en tenien 9 o ja en tenien 12. I a 1r d'ESO els nois i noies tenien al voltant de 12 i 13 anys, però alguns en tenien 11 o 14. Cada curs escolar l'hem considerat sinònim d'un grup d'edat, ja que cada curs té una edat mitjana esperada (Taula 1).

Taula 1. Edat segons curs escolar

Edat	3r d'educació primària	5è d'educació primària	1r d'ESO
7 anys	78	-	-
8 anys	863	-	-
9 anys	85	72	-
10 anys	6	886	-
11 anys	-	95	89
12 anys	-	4	1.304
13 anys	-	-	242
14 anys	-	-	32
Total de participants	1.032	1.057	1.667

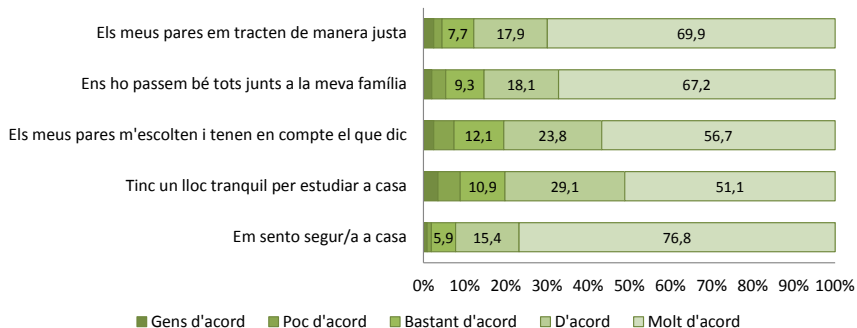

RESULTATS

2.1. Valoracions sobre la llar i sobre les persones amb qui es viu

Es va preguntar als infants per diferents aspectes de la relació amb els seus pares o cuidadors, i per les percepcions sobre la seva llar, a partir de cinc qüestions en què havien d'expressar el seu grau d'acord (Figura 2).

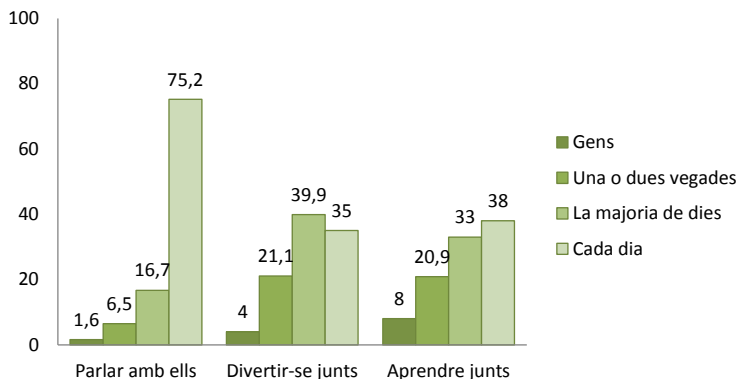
Figura 2. Grau d'acord amb diferents valoracions sobre la llar i les persones amb qui es viu (percentatges)

Més del 80 % dels infants estan d'acord o molt d'acord amb tots els aspectes valorats. En el cas de “Em sento segur/a a casa”, aquest percentatge supera el 90 %. Entre les respostes “gens d'acord” i “poc d'acord”, el percentatge més alt correspon a “Tinc un lloc tranquil per estudiar a casa”.

Als participants se'ls va preguntar com de sovint havien parlat amb la seva família, si s'havien divertit junts o havien après coses junts, durant la setmana anterior a l'administració del qüestionari (Figura 3).

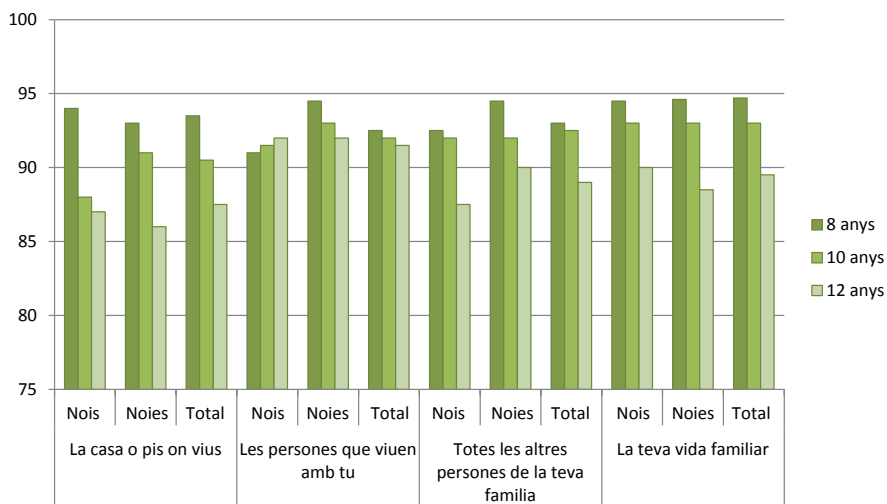
Figura 3. Freqüència amb què fan diferents coses amb la seva família (percentatges)

Parlar junts és molt més freqüent que aprendre o passar-s'ho bé junts. No hi ha diferències destacades entre sexes en les respostes a aquestes tres preguntes, però sí en relació amb l'edat: els més petits manifesten passar-s'ho bé junts i aprendre coses junts amb la família més sovint que els de les altres edats. No obstant això, els de 10 i 12 anys informen que passen més temps parlant amb la seva família que els de 8 anys.

Es va preguntar pel grau de satisfacció amb diferents aspectes de la vida familiar: satisfacció amb la casa o pis on viuen, amb les persones que viuen amb ells, amb les altres persones de la família i amb la vida familiar (Figura 4). No hi ha diferències destacables segons el sexe en cap de les respostes. Per edats, es pot observar que entre els de 8 i 10 anys els nivells de satisfacció més alts corresponen a la vida familiar, mentre que entre els de 12 anys la satisfacció amb la gent amb qui viuen mostra la mitjana més elevada.

Figura 4. Satisfacció amb aspectes de la vida familiar per edat i sexe (mitjanes)

2.2. Valoracions sobre els diners i les coses que tenen

Als infants se'ls va fer un conjunt de preguntes sobre les coses que tenen (Taula 2). Per als de 8 anys es va utilitzar una versió reduïda.

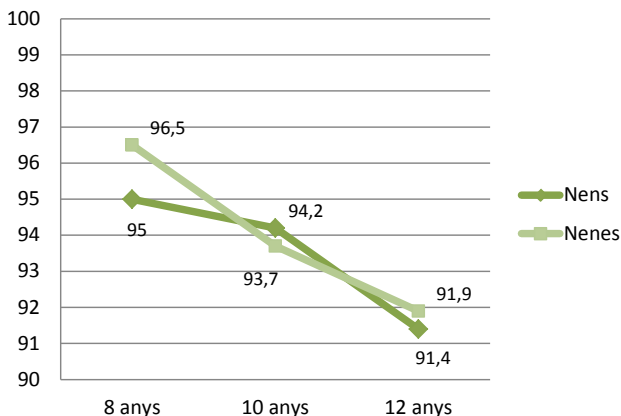
Taula 2. Coses que tenen (percentatge de respostes afirmatives)

Sí que té...	8 anys	10 anys	12 anys
Un telèfon mòbil per ell/a sol/a	-	34,2	76,4
Una habitació pròpia	-	81,3	80,7
Llibres per llegir per diversió	-	92,2	88,3
Les seves pròpies coses per escoltar música	-	79,2	92,4
Roba en bon estat per anar a l'escola	97,0	97,0	98,8
Accés a un ordinador a casa	88,8	92,6	95,5
Accés a Internet	87,9	91,0	95,0
Un cotxe de la família per desplaçar-se	89,0	88,8	84,6
Un televisor a casa que poden utilitzar	98,1	98,1	98,3

Un televisor a casa que poden utilitzar i roba en bon estat per anar a l'escola són els ítems amb un percentatge més alt de respostes afirmatives en tots els grups, mentre que el percentatge més baix correspon al de tenir un telèfon mòbil per a ells sols als 10 i 12 anys. Pel que fa al telèfon mòbil, s'observa un procés molt ràpid d'increment de la possessió al llarg d'aquest interval d'edat: un 34,2 % dels infants de 10 anys afirmen tenir-ne un, mentre que en el grup de 12 anys és d'un 76,4 %.

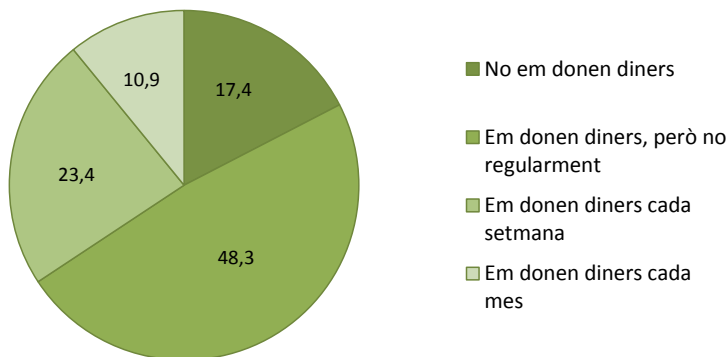
La majoria d'infants estan satisfets amb les coses que tenen, amb mitjanes superiors a 95 punts en una escala de 100 per als de 8 anys, i mitjanes per sobre de 90 per als de 10 i 12 anys (Figura 5).

Figura 5. Satisfacció amb les coses que tenen per edats (mitjanes)

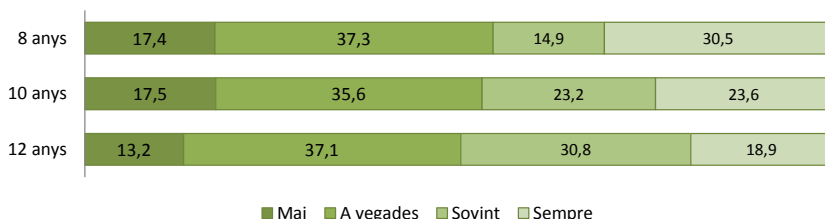
Al grup de 12 anys se'ls va demanar amb quina freqüència els donaven diners per a ells. Gairebé la meitat afirmen que reben diners, però no regularment (Figura 6).

Figura 6. Amb quina freqüència els donen diners (percentatges)

També se'ls va demanar com de sovint estan preocupats pels diners que té la seva família (Figura 7). La resposta més freqüent a totes les edats és que “a vegades” els preocupa aquest tema. A mesura que augmenta l'edat, diuen estar més preocupats, “sovint” o “sempre”.

Figura 7. Amb quina freqüència es preocupen pels diners que té la seva família (percentatges)

2.3. Valoracions sobre els amics i les relacions amb altres persones

El 59 % dels nens i nenes estan “molt d’acord” que els seus amics generalment els tracten bé, i un 69,5 % estan “molt d’acord” que tenen prou amics. Hi ha diferències entre sexes: més nens que nenes manifesten no estar “gens d’acord” amb aquestes dues afirmacions.

Per als de 8 anys les respostes són similars entre sexes pel que fa a la satisfacció amb els amics i amigues (Figura 8), però les nenes d’aquesta edat puntuen més alt que ells la satisfacció amb les persones que viuen a la seva zona (Figura 9) i les relacions amb les persones en general (Figura 10). Els nens del 10 anys puntuen més alt que les nenes la satisfacció amb els amics i amigues (Figura 8), però en canvi elles estan més satisfetes que ells amb les persones que viuen a la seva zona (Figura 9), i amb les relacions amb les persones en general (Figura 10). En canvi, les noies de 12 anys obtenen mitjanes més altes que els nois d’aquesta edat en tots els ítems (Figures 8, 9 i 10).

Figura 8. Satisfacció amb els amics i amigues (mitjanes)

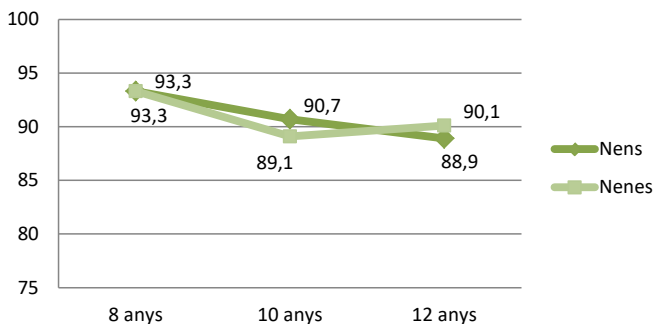

Figura 9. Satisfacció amb les persones que viuen a la seva zona (mitjanes)

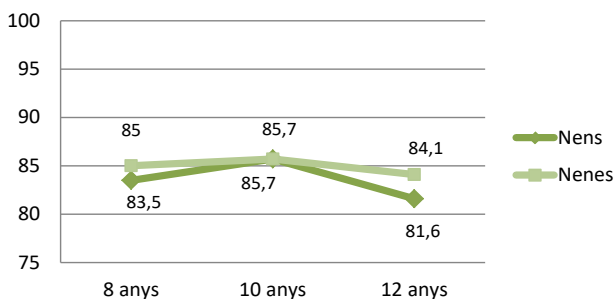
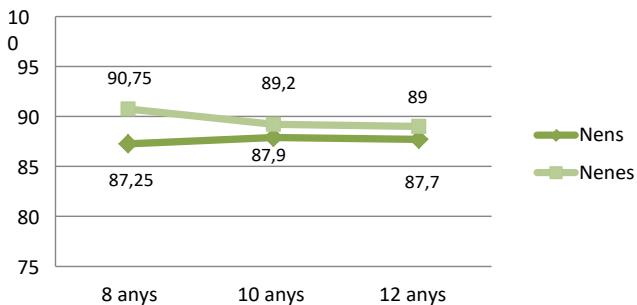
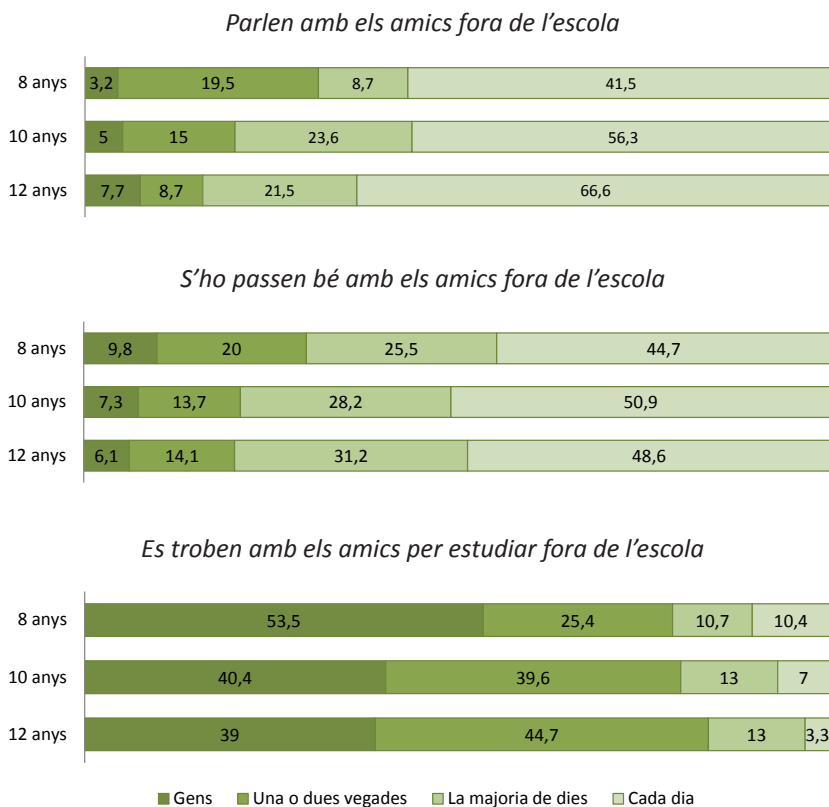

Figura 10. Satisfacció amb les relacions amb les persones, en general (mitjanes)

En totes les edats, la resposta “cada dia”, seguida de “la majoria de dies”, ha estat la que ha obtingut percentatges més elevats quan s’ha preguntat amb quina freqüència parlen amb els seus amics fora de l’escola i s’ho passen bé amb ells fora de l’escola. Mentre que els de 12 anys diuen més freqüentment que els dels altres cursos que “cada dia” parlen amb els amics fora de l’escola, els de 10 anys afirmen amb més freqüència que s’ho passen bé amb ells fora de l’escola “cada dia” (Figura 11). D’altra banda, quan preguntem com de sovint es troben amb els amics per estudiar fora de l’escola, la resposta “gens”, per als de 8 i 10 anys, i la resposta “una o dues vegades”, per als de 12, han estat les més freqüents.

Figura 11. Amb quina freqüència... (percentatges)

2.4. Valoracions sobre la zona on viuen

El 77,6 % dels enquestats estan “d’acord” o “molt d’acord” amb l’afirmació que hi ha prou espais per jugar i divertir-se a la zona on viuen, i el 80,6 % estan “d’acord” o “molt d’acord” que s’hi senten segurs o segures (Figures 12 i 13), mentre que el 5,2 % i el 2,9 % no hi estan “gens d’acord”, respectivament.

Figura 12. A la zona on viuen hi ha espais per jugar i divertir-se (percentatges)

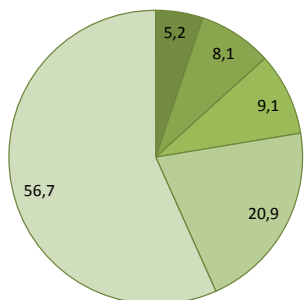
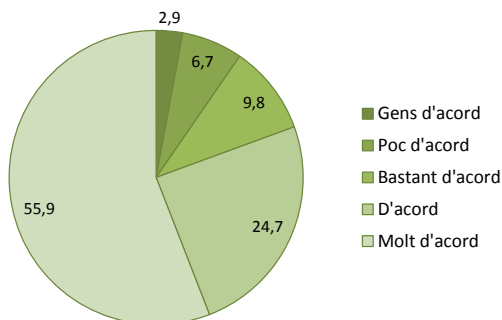
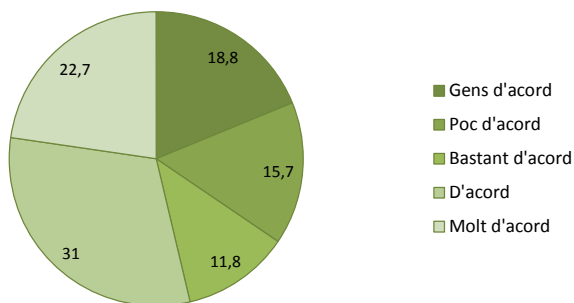

Figura 13. Se senten segurs a la zona on viuen (percentatges)

Només als de 1r d’ESO se’ls va preguntar si creien que l’Ajuntament demana als nois i noies de la seva edat opinió sobre les coses que són importants per a ells i elles. La resposta més freqüent ha estat “d’acord”, seguida de “molt d’acord”. No obstant això, cal no negligir que un 18,8 % dels estudiants hi han respost “gens d’acord”, i un 15,7 %, “poc d’acord” (Figura 14).

Figura 14. L’Ajuntament demana als nois i noies la seva opinió sobre coses que són importants per a ells/elles (percentatges)

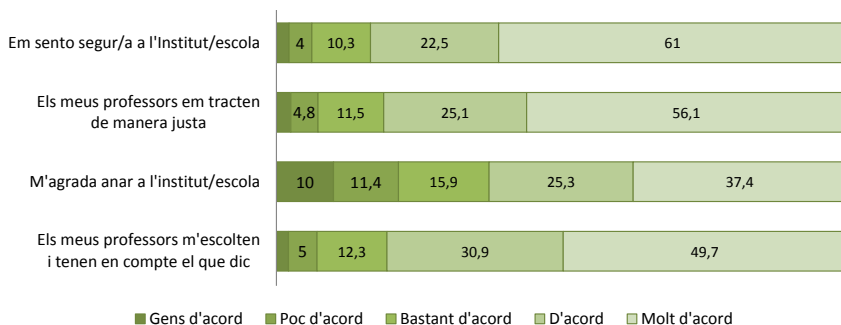
2.5. Valoracions sobre l'escola

Un 83,5 % dels participants estan “d’acord” o “molt d’acord” que se senten segurs i segures a l’escola, un 81,2 % afirma estar “d’acord” o “molt d’acord” que els professors els tracten de manera justa, i un 80,6 % diu que està “d’acord” o “molt d’acord” que els professors els escolten i tenen en compte. La resposta amb acord menys freqüent correspon a l’afirmació “M’agrada anar a l’institut o a l’escola”: un 62,7 % estan d’acord o molt d’acord amb aquesta frase, mentre que un 21,3 % hi estan “gens d’acord” o “poc d’acord”, i la resta, un 15,9 %, “bastant d’acord” (Figura 15).

En general, els participants d’escoles que es troben en un entorn semiurbà (comparat amb els alumnes d’escoles d’entorns urbà i rural) mostren els percentatges més elevats en la resposta “molt d’acord” en totes les afirmacions.

Els infants i adolescents de centres públics (comparats amb els dels centres privats) mostren puntuacions més altes en tots els ítems excepte en el de “Em sento segur/a a l’institut/escola”, on les puntuacions són les més baixes. Un 2,2 % de tots els participants expressen no estar “gens d’acord” amb aquest aspecte.

Figura 15. Grau d’acord i desacord amb elements relacionats amb l’institut o escola (percentatges)

En relació amb la satisfacció amb diferents elements relacionats amb el context escolar (satisfacció amb els nenes i nenes de la classe, amb les notes que treuen a l’escola o institut, amb la seva experiència a l’escola o institut, amb la seva relació amb els mestres o professors, amb la seva vida d’estudiant i amb les coses que han après), s’observen diferències entre les puntuacions dels nois i de les noies (Taula 3). En general,

es pot apreciar que les nenes estan més satisfetes que els nens amb els diferents aspectes escolars, amb una sola excepció: la satisfacció amb els altres nens i nenes de la classe, en el grup de 10 anys.

Les valoracions són menys positives a mesura que augmenta l'edat. Les puntuacions mitjanes són més elevades per als de 8 anys en totes les afirmacions, excepte en la satisfacció amb els mestres, i s'observa una important davallada en les puntuacions en els de 10 i 12 anys.

Taula 3. Diferències en la satisfacció amb l'escola segons grup d'edat i sexe (puntuacions mitjanes de 0 a 100)

Satisfacció amb...		8 anys	10 anys	12 anys
Altres nens i nenes de la teva classe	Nois	87,5	86,3	82,3
	Noies	88,7	84,2	83,7
	Total	88,0	85,2	83,0
Les notes que treus a l'escola/ institut	Nois	85,5	83,3	70,5
	Noies	89,0	84,8	74,3
	Total	87,3	84,1	72,3
La teva experiència a l'escola/ institut	Nois	87,5	86,0	77,7
	Noies	88,3	88,9	83,3
	Total	88,0	87,5	80,4
La teva relació amb els mestres/ professors	Nois	83,5	85,5	78,6
	Noies	89,0	90,1	84,6
	Total	86,0	87,9	81,5
La teva vida d'estudiant*	Nois	-	84,2	74,8
	Noies	-	87,9	80,2
	Total	-	86,1	77,4
Les coses que has après*	Nois	-	90,3	83,2
	Noies	-	93,0	86,4
	Total	-	91,7	84,7

*Només per als grups de 10 i 12 anys

Per als de 8 anys, la satisfacció amb les notes que treuen a l'escola, l'experiència a l'escola i les relacions amb els professors és més elevada a les escoles públiques. En canvi, la satisfacció amb els altres nens i nenes de la classe és lleugerament més elevada en els que estan en escoles privades. Per als de 10 anys, totes les puntuacions d'aquests ítems resulten més elevades a les escoles públiques. Passa el mateix amb la satisfacció amb els nois i noies de la classe en el grup de 12 anys, mentre que a la resta d'ítems, en aquest grup d'edat, les puntuacions són bastant similars entre centres públics i privats.

Si analitzem la satisfacció amb aspectes escolars segons la zona on es troba l'escola o institut (rural, semiurbana o urbana), en el grup de 8 anys s'observen diferències entre el context urbà i els altres dos en la satisfacció amb la relació amb els mestres, les notes que treuen a l'escola i l'experiència a l'escola, i només petites diferències entre els tres contextos en la satisfacció amb els altres nens i nenes de la classe. En tots els casos, puntuacions més altes entre els participants de l'entorn rural i puntuacions més baixes a les zones urbanes. En canvi, els participants de 10 anys d'entorns semiurbans mostren les puntuacions més elevades en totes els àmbits de satisfacció avaluats, i en els de 12 anys s'observen puntuacions més altes entre els alumnes de zones rurals en relació amb la satisfacció amb les coses que han après, la satisfacció amb els professors, amb les notes que treuen i amb els altres nois i noies de la classe.

Assetjament escolar (bullying)

L'assetjament escolar s'ha explorat amb dues preguntes de freqüència. Concretament, es preguntava als participants quants cops els havien pegat o deixat de banda altres companys de l'institut o de l'escola durant l'últim mes. Un 13 % i un 8,7 % dels participants afirmen que els han pegat o deixat de banda, respectivament, altres companys de l'escola o institut més de tres vegades durant l'últim mes (Figures 16 i 17).

Els nens informen haver tingut l'experiència que els hagin pegat més de tres vegades durant l'últim mes altres alumnes a l'escola o institut més sovint que les nenes, però elles afirmen amb més freqüència haver estat deixades de banda. Informar que l'han pegat o deixat de banda més de tres vegades durant l'últim mes és més freqüent com més jove és l'enquestat o enquestada.

Existeixen diferències en l'assetjament escolar segons el lloc de naixement: els nois i noies nascuts a l'estranger informen, amb més fre-

qüència que els altres companys de l'escola, que els han pegat més de tres vegades durant l'últim mes.

Al grup de 8 anys, un 45,7 % dels alumnes d'escoles situades en contextos urbans afirmen que no els han pegat cap vegada altres companys en l'últim mes, i un 53,1 % afirma que no els han deixat mai de banda durant aquest període. Pel que fa als contextos rurals i semiurbans, els percentatges són menors, entre un 42 i un 53 %. Els participants de 10 anys d'escoles en contextos rurals han informat que els peguen menys sovint, comparats amb els participants d'escoles semiurbanes i urbanes, mentre que els participants d'escoles en zones semiurbanes afirmen que els deixen menys sovint de banda, en comparació amb infants que van a escoles localitzades en algun dels altres dos contextos. Els alumnes de 12 anys que assisteixen a centres educatius situats en contextos semiurbans són els que presenten els percentatges de resposta "mai" més alts en les dues preguntes.

S'observen diferències segons la titularitat de l'escola: en tots els grups d'edat els participants de centres escolars privats informen menys sovint que els peguen els altres companys, però també exposen que són més freqüentment deixats de banda per altres nois i noies, en comparació amb els alumnes d'escoles públiques.

Figura 16. Freqüència dels qui han estat pegats o deixats de banda el darrer mes per altres nens i nenes o nois i noies, segons context on està situada l'escola o institut (percentatges)

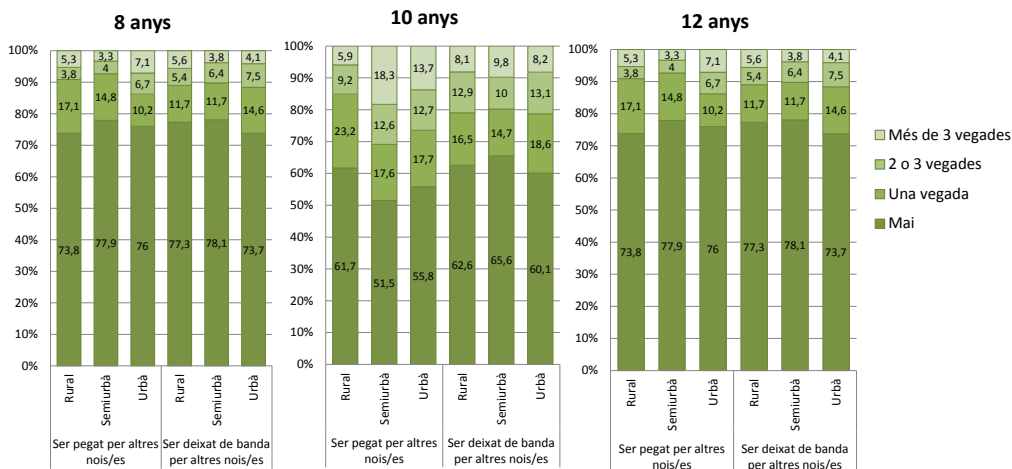
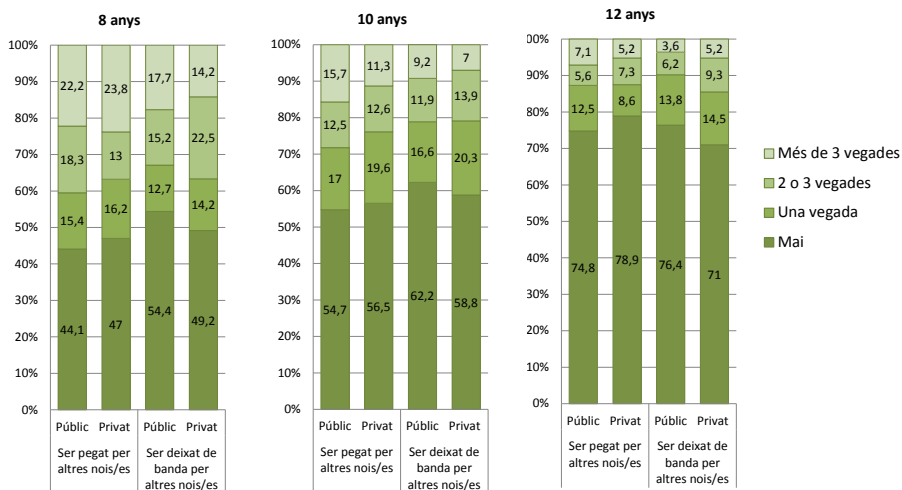

Figura 17. Freqüència dels qui han estat pegats o deixats de banda el darrer mes per altres nens i nenes o nois i noies, segons titularitat de l'escola o institut (percentatges)

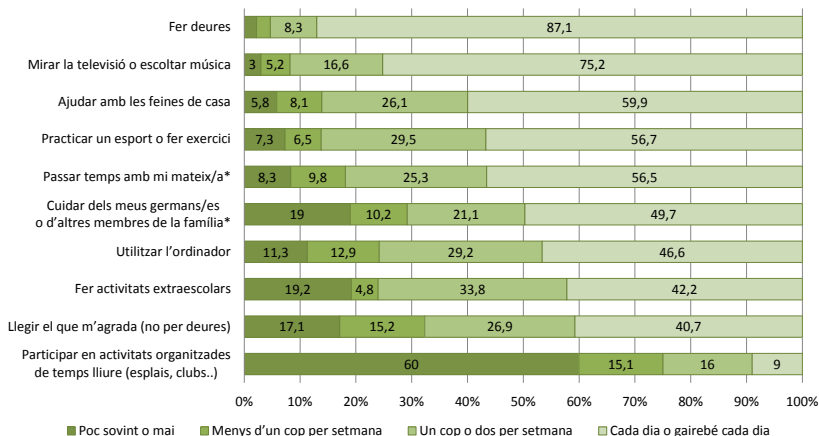

2.6. Valoracions sobre l'ús del temps

Fer els deures i mirar la televisió o escoltar música són les activitats que més participants informen que realitzen cada dia o gairebé cada dia, sense diferències segons el sexe (Figura 18). Tot seguit, les més freqüents són practicar algun esport o fer exercici, en el cas dels nois, i ajudar en les feines de casa i passar temps amb un mateix, en el cas de les noies.

Participar en activitats organitzades de temps lliure (esplais, clubs, etc.) és poc o gens freqüent (60 %). En canvi, activitats com ajudar en les feines de casa (59,9 %), practicar un esport o fer exercici (56,7 %) i passar el temps amb un mateix (56,5 %) són practicades cada dia o gairebé cada dia per més de la meitat dels participants.

Figura 18. *Freqüència de realització d'activitats en el temps lliure (percentatges)*

* Només per als grups de 10 i 12 anys

Els participants indiquen que realitzar activitats extraescolars, llegir perquè els agrada i practicar esports o fer exercici és menys freqüent a mesura que augmenta l'edat. Altres activitats com fer els deures o utilitzar l'ordinador són més freqüents entre els alumnes de més edat.

Els participants nascuts a Catalunya informen que utilitzen el temps assistint a activitats extraescolars, fent els deures i fent esport o exercici amb més freqüència que els participants nascuts fora d'Espanya. Els infants nascuts a l'estranger ajuden més a fer les feines de casa i es dediquen menys temps a ells mateixos.

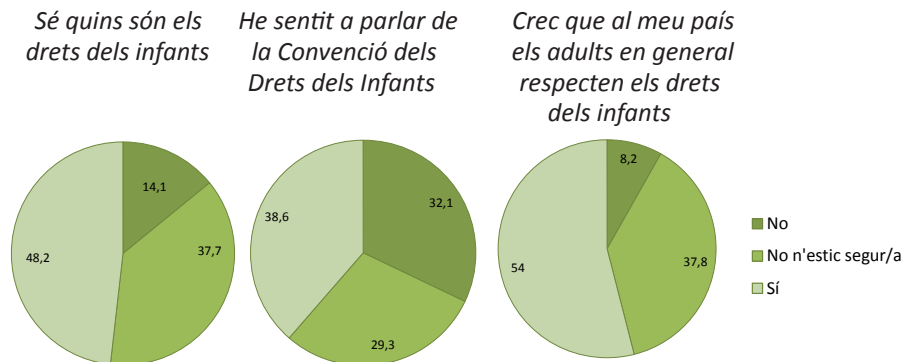
La satisfacció amb el que es fa en el temps lliure i amb com s'utilitza el temps mostra puntuacions més baixes entre els nois i noies de més edat. Segons el sexe, s'observa que els nois de 10 i 12 anys mostren puntuacions més elevades en la seva satisfacció amb el que fan en el seu temps lliure que les noies, mentre que les noies de la mateixa edat donen puntuacions més elevades que els nois en la satisfacció amb com utilitzen el seu temps.

2.7. Valoracions sobre els drets dels infants

Gairebé la meitat dels participants han contestat "sí" a l'afirmació "Sé quins són els drets dels infants". Més d'un terç dels infants diuen haver sentit a parlar de la Convenció dels Drets dels Infants, i un 54 % diu que

li sembla que, al seu país, els adults en general respecten els drets dels infants (Figura 19). Per contra, un 14,1% dels participants no coneix els drets dels infants, un 32,1% no ha sentit a parlar de la convenció i un 8,2% no creu que els adults del seu país respectin els drets dels infants.

Figura 19. Drets dels infants (percentatges)

2.8. Benestar subjectiu

Per tal d'avaluar el benestar subjectiu s'han utilitzat quatre escales psicomètriques:

- **Overall Life Satisfaction (OLS):**³ escala d'ítem únic que valora la satisfacció global amb la vida.
- **Student's Life Satisfaction Scale (SLSS):**⁴ escala multiítem, lliure de context.
- **Brief Multidimensional Student's Life Satisfaction Scale (BMSLSS):**⁵ escala multiítem basada en àmbits de la vida.
- **Personal Well-Being Index – School Children (PWI-SC):**⁶ escala multiítem basada en àmbits de la vida. S'han utilitzat dues versions, una amb

3 Campbell, A., Converse, P. E., i Rogers, W. L. (1976). *The quality of American life: Perceptions, evaluations, and satisfactions*. Nova York: Russell Sage.

4 Huebner, E. S. (1991). Initial development of the Students' Life Satisfaction Scale. *School Psychology International*, 12, 231-240. doi: 10.1177/0143034391123010

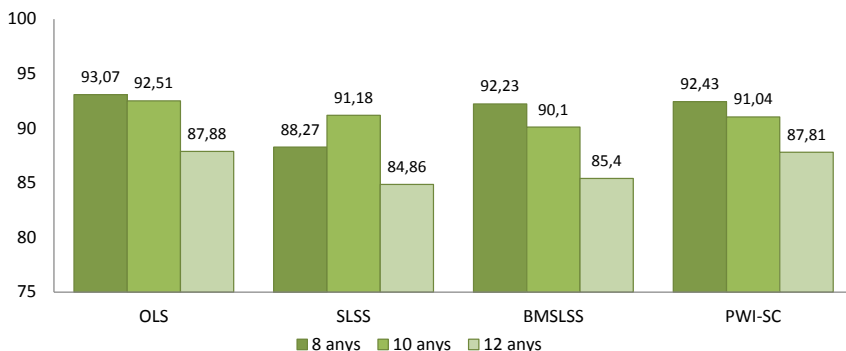
5 Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6(2), 149-158.

6 Cummins, R. A. (1998). The second approximation to an international standard for life satisfaction. *Social Indicators Research*, 43, 307-334. doi: 10.1023/A:1006831107052.

una escala reduïda a 4 ítems per al grup de 8 anys, i l'altra amb una escala de 7 ítems per als grups de 10 i 12 anys.

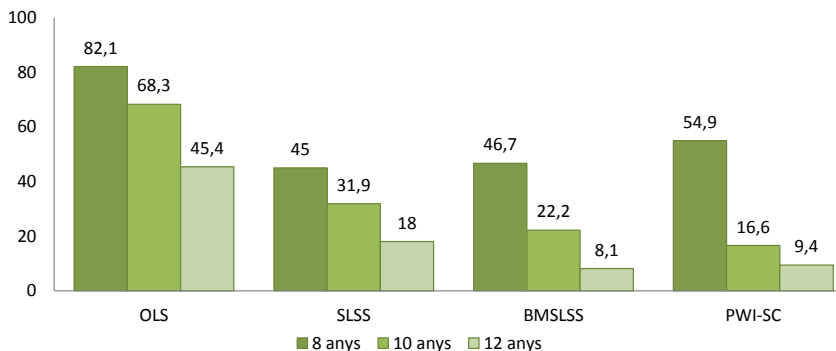
En general, es pot observar que les puntuacions de benestar subjectiu disminueixen amb l'edat, sigui quin sigui l'instrument de mesura utilitzat, amb l'excepció de la SLSS, que mostra la màxima puntuació en el grup de 10 anys (Figura 20).

Figura 20. Puntuacions de les escales psicomètriques de benestar subjectiu (mitjanes)

L'OLS és l'escala psicomètrica que presenta un percentatge més alt de nois i noies amb puntuacions extremes, és a dir, participants que punten 100 sobre 100. El percentatge d'estudiants que donen puntuacions altes extremes decreix amb l'edat (Figura 21).

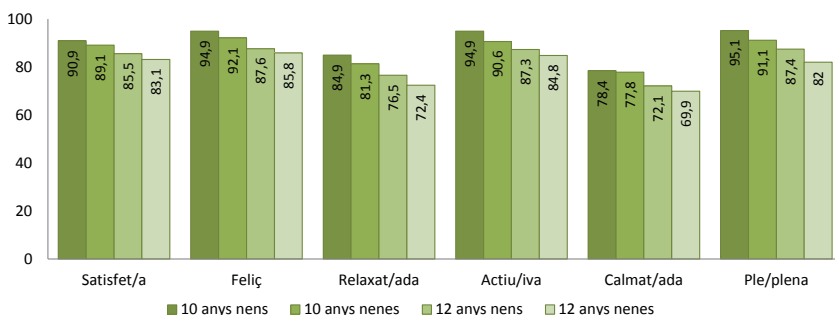
Figura 21. Puntuacions extremes de les escales psicomètriques de benestar subjectiu (percentatges)

Afectes nuclears

Els participants de 10 i 12 anys van contestar com s’havien sentit durant les dues últimes setmanes: “satisfet/a”, “feliç”, “relaxat/ada”, “actiu/iva”, “calmat/ada” i “ple/plena d’energia”. Les puntuacions mitjanes més elevades s’observen en la resposta “feliç” i les més baixes a “calmat/ada”, en tots dos grups d’edat. Les puntuacions mitjanes són sempre més altes per als nois i noies de 10 anys que per als de 12 anys (Figura 22).

Figura 22. Puntuacions dels ítems d’afectes nuclears segons grup d’edat i sexe (mitjanes)

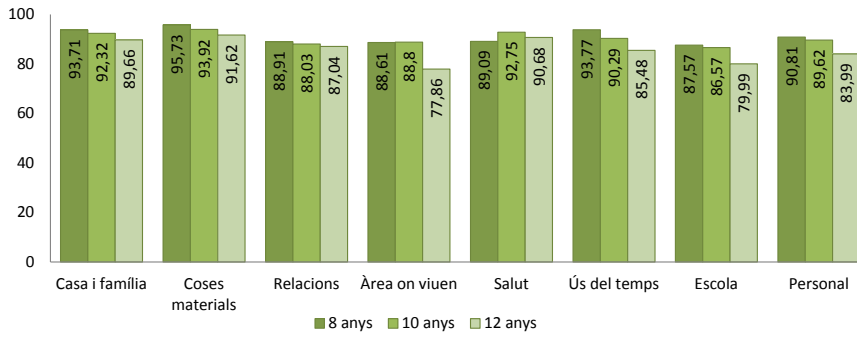
Subescales del General Domain Satisfaction Index (GDSI)

El **General Domain Satisfaction Index** (GDSI: Casas i Bello, 2012)⁷ està calculat a partir de 31 ítems del qüestionari i dividit en vuit subescales: casa, coses materials, relacions, zona on viuen, salut, ús del temps, escola i aspectes personals.

Les tres subescales GDSI que mostren les mitjanes més elevades són: en primer lloc, en tots tres grups d’edat, la subescala de les coses materials; en segon lloc, la subescala de l’ús del temps en els de 8 anys i la de salut en els de 10 i 12 anys, i en tercer lloc, la casa i la família en tots els grups d’edat. Els participants de 8 i 10 anys mostren la satisfacció més baixa en la subescala de l’escola, i els de 12 anys en la de la zona on viuen (Figura 23).

⁷ Casas, F. i Bello, A. (coord.). (2012). *Calidad de vida y bienestar infantil subjetivo en España. ¿Qué afecta al bienestar de los niños y niñas españoles de 1º de ESO?* Madrid: UNICEF España.

Figura 23. Puntuacions de les subescales del GDSI segons edat (mitjanes)

CONCLUSIONS

Fins aquí hem presentat els resultats obtinguts amb una mostra representativa d'alumnes de 8, 10 i 12 anys de Catalunya. A tall de conclusió, volem destacar:

Mostra representativa

No podem deixar d'assenyalar que les dades aquí presentades provenen d'una mostra representativa i no de tota la població de nois i noies de les edats estudiades. Dit d'una altra manera, un 1 % de participants de la nostra enquesta representa uns 2.213 nois i noies de la població general. Això ens convida a pensar que si diem, per exemple, que "només" un 8,7 % d'infants informen que les darreres setmanes els companys els han pegat més de tres vegades a l'escola, estem parlant d'una xifra estimada de 19.253 nois i noies en aquesta situació, és a dir, d'una dada preocupant. Cal ser molt prudents, doncs, en la lectura que fem dels resultats, perquè tot depèn de si volem focalitzar la situació de la majoria o si pensem que el que cal fer és identificar les minories que perceben un benestar subjectiu significativament inferior a la mitjana. Si només mirem la situació de la majoria de la població infantil catalana, les dades més aviat ens conviden a estar-ne satisfets i no fer res, o ens suggereixen que cal fer poca cosa. En canvi, si posem el focus en els subconjunts de població infantil i adolescent amb puntuacions més baixes en diferents temàtiques aquí explorades, ens trobem encarats a força reptes i responsabilitats relatius a possibles i necessàries intervencions per millorar algunes situacions que afecten milers d'infants a Catalunya i que, per tant, haurien de donar lloc a iniciatives polítiques i socials per assolir canvis positius.

Els nois i noies catalans tenen una bona vida, manifesten ser feliços i que el seu nivell de benestar subjectiu és molt elevat

Els resultats referits prèviament dibuixen un escenari en què una part majoritària de nens i nenes de Catalunya informen d'un alt benestar subjectiu a través de diferents àmbits de la seva vida.

Els nivells de benestar no estan distribuïts uniformement

Les anàlisis portades a terme tenint en compte diferents variables sociodemogràfiques, com ara el grup d'edat (8, 10 i 12 anys) i el sexe, i d'altres com el context on està ubicada l'escola (urbà, semiurbà o rural), la titularitat del centre escolar (públic o privat), el nombre de coses que els manquen i el lloc de naixement (Catalunya, altres regions d'Espanya o l'estranger), reflecteixen que els nivells de benestar no estan distribuïts uniformement. Les mitjanes més baixes, a les quals caldria dedicar esforç i atenció, i que poden estar reflectint situacions d'inequitat o desigualtat d'oportunitats, corresponen a subgrups com ara els nascuts fora d'Espanya, els de més edat, els nens i nenes que informen que els manquen béns materials i els estudiants d'escoles i instituts de zones urbanes.

Cal un suport més intensiu en la transició de l'educació primària a la secundària

Els resultats que tenen a veure amb l'escola indiquen que hi ha molt per millorar en els nivells de benestar, especialment en els dels nens i nois, que són només moderats. El suport a l'escola hauria de ser molt més intensiu en la transició de l'educació primària a la secundària, ja que aquest període coincideix amb un decreixement dels nivells de benestar subjectiu en ambdós sexes.

Canvi d'actitud dels adults envers els infants i promoció de la seva participació

Els resultats obtinguts conviden a reflexionar i parlar una atenció especial en el necessari canvi d'actitud dels adults envers els nens i nenes, per aconseguir que se'ls tingui més en compte en totes les esferes de les seves vides.

Han participat en el projecte de recerca Children's Worlds
que ha donat lloc a aquest informe Sara Malo,
Dolors Navarro, Carme Montserrat, Ferran Viñas,
Carles Alsinet, Gemma Crous, Mireia Baena
i Mireia Aligué.

I també hi han col·laborat
Clara Sisteró, Mª Alba Forné, Stefania Carneiro,
Desirée Abreu, Laia Casas, James Ferreira,
Merche Martín i Cristina Figuer.

Agraïm la col·laboració dels centres educatius que han participat a la recerca i dels nens i les nenes que han aportat el seu valuós punt de vista.

Institut Fonts del Glorieta (Alcover)
Institució Familiar d'Educació Terraferma (Alpicat)
Escola La Portalada (Altafulla)
Institut Castell d'Estela (Amer)
Institut Domènec Perramon (Arenys de Munt)
Escola Les Fonts (Argentona)
Escola La Miranda – ZER Ports-Algars (Arnes)
Escola Vedruna (Artés)
Escola Sant Miquel (Ascó)
Escola Betúlia (Badalona)
Escola Nen Jesús de Praga (Badalona)
Centre escolar Roig Tesalia (Barcelona)
Escola Àgora (Barcelona)
Escola Felip Neri (Barcelona)
Escola Vedruna Àngels (Barcelona)
Escola Voramar (Barcelona)
Institut Oriol Martorell (Barcelona)
Institut Rambla Prim (Barcelona)
Institut Roger de Flor (Barcelona)
Institut Vall d'Hebron (Barcelona)
Escola Santa Maria (Blanes)
Escola de Butsènit - ZER El Sió (Butsènit d'Urgell)
Institut La Mar de la Frau (Cambrils)
Escola Sant Isidre - ZER Les Vinyes (Capçanes)
Institut Josep Lluís Sert (Castelldefels)
Institut Castelló d'Empúries (Castelló d'Empúries)
Escola Jaume Balmes (Cervera)
Institut la Segarra (Cervera)
Escola La Vall del Terri (Cornellà de Terri)
Institut Montsant (Cornudella de Montsant)
Escola Sant Feliu - ZER Les Vinyes (Els Guiamets)
Institut El Castell (Esparraguera)
Escola Joaquim Cusi i Furtunet (Figueres)
Institut Ramon Muntaner (Figueres)
Escola de Garrigàs – ZER L'Empordà (Garrigàs)
Escola Sagrada Família (Girona)
Escola Pia (Granollers)
Escola Aqua Alba (Gualba)
Escola Sant Sebastià – ZER Serra Llarga (Ivars de Noguera)
Escola Ull del Vent (La Bisbal del Penedès)
Escola Les Planes (La Llagosta)
Escola Els Raiers (La Pobla de Segur)
Escola Montoliu (La Riera de Gaià)
Escola Sant Rafael (La Selva del Camp)
Escola Josep Riba - ZER Les Vinyes (La Serra d'Almos)
Institut Josep Vallverdú (Les Borges Blanques)
Institut Fontanelles (Les Borges del Camp)
Escola Colors (Les Franqueses del Vallès)
Escola de Les Ventoses - ZER El Sió (Les Ventoses)
Institut Eugeni d'Ors (L'Hospitalet de Llobregat)
Institut Rubió i Ors (L'Hospitalet de Llobregat)
Escola Sant Joan XXIII (Lleida)
Escola Ginebró (Llinars del Vallès)
Escola El Segrià - ZER L'Horta de Lleida (Llívia)
Institut Guillem Catà (Manresa)
Institut Maçanet de la Selva (Maçanet de la Selva)
Escola Renaixença - ZER Serra d'Ancosa (Mediona)
Escola Mont Cós – ZER El Llierca (Montagut i Oix)
Institut de Navarcles (Navarcles)
Institut Aubenç (Oliana)
Escola Leandre Cristòfol – ZER Montsec (Os de Balaguer)
Escola Carrilet (Palafrugell)
Acadèmia Apiària (Piera)
Institut de Polinyà (Polinyà)
Escola Frigolet (Porqueres)
Escola de Preixens - ZER El Sió (Preixens)
Escola Sant Cristòfol (Premià de Mar)
Escola Vedruna (Puigcerdà)
Escola de Puigverd - ZER El Sió (Puigverd d'Agramunt)
Escola Doctor Alberich i Casas (Reus)
Institut Escola Pi del Burgar (Reus)
Escola Salesians Ripoll (Ripoll)
Escola Montserrat Vayreda (Roses)
Escola Nostra Senyora de Montserrat (Rubí)
Escola Roureda (Sabadell)
Escola Santa Clara (Sabadell)
Escola Josep Nin (Salomó)
Escola Vora Mar (Salou)
Institut Salvador Espriu (Salt)
Escola Parellada (Sant Boi de Llobregat)
Institut Els Alfacs (Sant Carles de la Ràpita)
Institut Sant Elm (Sant Feliu de Guixols)
Escola Verge de la Salut (Sant Feliu de Llobregat)
Institut Anton Busquets i Punset (Sant Hilari de Sacalm)
Escola Montseny (Sant Just Desvern)
Escola El Turonet (Sant Quirze del Vallès)
Escola Ferran de Segarra (Santa Coloma de Gramanet)
Escola Pallaresa (Santa Coloma de Gramanet)
Escola Sagrada Família (Santa Coloma de Gramanet)
Institut Joan Segura i Vallès (Santa Coloma de Queralt)
Escola Sant Domènec (Santa Margarida i els Monjos)
Institut Rovira-Forns (Santa Perpètua de Mogoda)
Escola Bora Gran – ZER Les Gorges (Serinyà)
Escola Miquel Baró Daban (Seròs)
FEDAC Sùria (Súria)
Escola El Serrallo (Tarragona)
Escola La Salle (Tarragona)
Institut Pons d'Icart (Tarragona)
Escola Pia (Tàrraga)
Institut Alfons Costafreda (Tàrraga)
Escola El Cim (Terrassa)
Escola Francesc Aldea Pérez (Terrassa)
Escola L'Antina (Torredembarra)
Institut Vallbona d'Anoia (Vallbona d'Anoia)
Escola Jardí – ZER Guicivervi (Verdú)
Institut Escola Francesc Cambó i Batlle (Verges)
FEDAC Pare Coll (Vic)
Escola Goar (Viladecans)
Escola Pau Boada (Vilafranca del Penedès)
Escola Josep de Ribot i Olivas (Vilamallà)
Escola de Xerta (Xerta)

Sense ells el projecte Children's Worlds a Catalunya no hagués estat possible.

L'ERIDIQV (www.udg.edu/eridiqv) és un dels quatre grups de recerca coordinadors del projecte internacional Children's Worlds (Els Mons dels Infants) (www.isciweb.org), impulsat per la International Society for Child Indicators (ISCI). El projecte Children's Worlds té per objectiu recollir dades fiables i representatives de tants països com sigui possible sobre la vida dels infants, les seves activitats diàries, l'ús que fan del temps i, particularment, com perceben i avaluen el seu propi benestar, amb l'objectiu de millorar la seva qualitat de vida mitjançant la creació de consciència en els infants mateixos, en les seves famílies i en les comunitats on viuen, així com entre els responsables polítics i institucionals, entre els professionals i, finalment, en la població en general (Rees i Main, 2015).

Aquesta publicació presenta els principals resultats i conclusions extrets per l'ERIDIQV de la segona onada de recollida de dades en territori espanyol. La primera onada es va realitzar el curs escolar 2011-2012 en col·laboració amb UNICEF-Espanya, i va assolir una mostra representativa d'adolescents de tot l'estat de 1r d'educació secundària obligatòria (ESO). La segona onada, amb el suport de la Jacobs Foundation, ha assolit una mostra representativa d'infants i adolescents de Catalunya, de 3r i 5è d'educació primària i de 1r d'ESO.